

COVID-19 A ZÁVISLOSTI

Celý svet prežíva jednu z najväčších zdravotných kríz v poslednom storočí. Šírenie SARS-CoV2, jeho medicínske dôsledky a opatrenia proti tomu šíreniu sa nevyhnutne dotkli mnohých skupín obyvateľstva, obzvlášť seniorov, osamelých ľudí, ľudí liečených pre psychiatrické poruchy, ľudí s komorbiditami a marginalizovaných skupín, akými sú aj ľudia so závislosťou. Tí menej často vyhľadávajú lekársku pomoc, pohybujú sa v rizikových skupinách a prostredí, v dôsledku aplikácie drog môžu trpieť rôznymi kardiovaskulárnymi a infekčnými ochoreniami, majú narušenú imunitu a nedostatočné schopnosti zvládania, kvôli ktorým pre nich predstavujú karanténne opatrenia obdobie zvýšeného rizika relapsu. Fajčenie dvíha riziko ťažšieho priebehu infekcie COVID-19, jednak pre celkový vplyv na zdravie pľúc a súvislosti s pľúcnyimi ochoreniami, ako aj pre zmeny expresie enzýmu konvertujúceho angiotenzín 2 (ACE2), prostredníctvom ktorého vírus SARS-CoV2 vstupuje do buniek. Navzdory v spoločnosti kolujúcim mýtom, že alkohol ochraňuje pred novým koronavírusom, je potrebné šíriť osvetu, že je to presne naopak a že nadužívanie alkoholu vedie k narušeniu imunity, k vitamínovej deficiencii, ako aj k pečeňovým a metabolickým ochoreniam, ktoré môžu zhoršiť priebeh a prognózu infekcie. Aplikácia metamfetamínu je taktiež spojená s mnohými rizikami ohľadne COVID-19. Opioidy môžu okrem iného viesť vo vyšších dávkach k respiračnej depresii a hypoxémii. Navyše, počas pandémie a s ňou združených reštrikcií môže dôjsť k prerušeniu zdravotnej starostlivosti o rizikové osoby, k prerušeniu medikamentózne, psychoterapeutickej či substitučnej liečby, k zníženému vyhľadávaniu

medicínskej starostlivosti týmito osobami alebo jej zníženej dostupnosti, čo negatívne ovplyvňuje nielen samotnú závislosť, ale aj liečbu akejkoľvek medicínskej komplikácie, ktorá je s ňou spojená. V súčasnom období nemáme núdzu o pacientov, ktorí cez najťažšie karanténne opatrenia zažili relaps závislosti pre neschopnosť vyrovnať sa s vlastnou izoláciou alebo hrozbou nákazy, či pre zvýšený stres, ktorí zažívali vďaka mediálnej presýtenosti informáciami o novom koronavíruse, prílišnému zdôrazňovaniu negatívnych stránok pandémie alebo zmeneným spoločenským pomerom. Dôvodom relapsu môžu byť aj mnohé negatívne psychosociálne faktory, ako nedostatok finančných prostriedkov, nemožnosť pracovať alebo prepustenie z práce, obavy z budúcnosti, partnerské krízy počas karantény a podobne.

Pandémia sa výrazne dotkla aj našich profesií psychiatrov, psychoterapeutov, psychológov a sociálnych pracovníkov a na čas sa v mnohých inštitúciách zastavili príjmy nových pacientov, skupinové programy, terapeutické modalítity rôzneho druhu či dokonca realizácia ústavnej liečby. Myslím, že túto paralýzu si budeme ešte dlho pamätať, a dúfam, že sa už nezopakuje, aspoň nie v takej miere. Riešenie množstva medicínskych a adiktologických problémov sa totiž načas utlmilo a prefiltrovalo akosi nadradene vnímaným rizikom nákazy. Až teraz začíname naplno chápať, že nového koronavírusu sa len tak ľahko nezbavíme a že sa budeme musieť účinne prispôbiť novej epidemiologickej situácii, vyriešiť viaceré terapeutické dilemy a jednoducho vo všetkom pokračovať ďalej, dokonca s väčšou energiou a s fókusom na nové infekčné ochorenie navyše. A to všetko aj uprostred leta, ktoré sa nám asociuje skôr s oddychom a dovolenkami.

Prežívame naozaj náročné obdobie, preto všetkým čitateľkám a čitateľom prajem nielen pekné leto, ale aj veľa zdravia, energie, psychohygieny a vnútornej motivácie na ďalšiu prácu, ktorá je nesmierne potrebná.

MUDr. Michal Patarák